Je samozřejmým, že ovšem notář musí při tom pamatovati na možnost, že plného souhlasu se třeba nedocílí, na příkl. pro úmrtí strany neb její odpor.

Notář Jan Roubal:

Dva případy z praxe k zákonu přídělovému ze dne 15. dubna 1920 č. 311 Sb. zák. a nař.

1. Exekuce vnucenou dražbou na pozemek, přidělený dle tohoto zákona, jest nepřípustná. (Rozhodnutí nejvyššího soudu.)

Z důvodů:

Zákon nechtěl, aby vypožadovatel měl možnost pozemek proměniti na peníze, neboť přiznal mu požadovati právo jenom proto, že když ho vzdělával po dlouhou dobu jako pachtýř, aby jej mohl vzdělávati nadále jako vlastník.

Tento úmysl zákona bylo by ale možno velice snadno obcházeti, kdyby se povolila beze všeho dražba exekuční, vždyť vypožadovatel mohl by si na pozemek vypůjčiti, načež by, když by neplatil úroky, pozemek přišel do dražby, nebo dokonce byl-li s vymáhajícím věřitelem v dobrém srozumění, mohl by dáti exekučně pozemek prodati pro dluh třeba fingovaný, t. j. vymáhající věřitel by mohl býti jenom nastrčeným panákem.

Se zřetelem na věřitele dlužno si uvědomiti, že zákonodárce nezřídil dlouhodobému pachtýři právo požadovací k vůli jeho staršim nebo novějším věřitelům, aby oni tím, že pachtýř pozemky obdrží získali fond pro své uspokojení. Věřiteli se odpíráním exekuční dražby žádná křivda neděje, neboť poznámka omezení zcizení dle cit. čl. 1. č. 4. byla v knihách zapsána současně s vlastnickým právem dlužníka; vymáhající věřitel tudíž od prvopočátku, jakmile dlužník vlastnictví pozemku nabyl. o jeho nedostatku práva zcizovacího věděl, musil tedy s ním počítat a nemůže se cítiti ukřivděn. To jest prosté následek veřejné víry pozemkových knih.

Státní pozemkový úřad jest jistě k stížnosti legitimován, protože právě jemu jest vyhraženo právo, dáti k zcizení svolení a toto právo bylo povolením dražby bez jeho svolení porušeno.

2. Potomky, na něž lze převésti pozemek přidělený dle tohoto zákona, jest rozuměti též manžele. (Usnesení krajského soudu v Táboře.)

Z důvodů:

Zákon citovaný uvádí v §u 4, že svolení státního pozemkového úřadu ke zcizení není třeba, jde-li o zcizení buď mezi manžely, a nebo s rodičů na potomky. Výraz potomci svým všeobecným zněním poukazuje na to, že zákon měl na zřeteli omeziti zcizení vůbec na osoby cizí, nejsoucí ani v poměru příbuzenském ani švakrovském s dosavadními vlastníky.

Vždyť jediným účelem dočasného omezení zcizení podle §u 4 zákona bylo, aby zamezeno bylo jakékoliv vykořisťování a zneužívání zákona o drobných pachtýřích k účelu osobního obohacení. Půda měla býti přidělována jen těm pachtýřům, kteří pro sebe ji vzdělávali a ponechati hodlali a nemělo se jí dostati oněm, kteří nabyvše nemovitosti za levnou náhradu s hlediska poměrů předválečných vyměřenou, měli úmysl se značným ziskem je ihned dále zciziti. Kde tedy nemovitosti byly postupovány z rodičů na děti a nebo jiné příbuzné, omezení platiti nemělo, neboť tu o jakémkoli obcházení zákona přirozeně mluviti nelze.

V daném případě, jak z obsahu smlouvy postupní je patrno, postoupeny byly nemovitosti provdané dceři a jejímu manželu a vyhověno tak zákonu úplně. Vždyť zpravidla postupují se nemovitosti v rodině jen tomu kterému dítěti s ohledem na jeho sňatek a připisují se pak do spoluvlastnictví oběma novým nastupitelům, při čemž druhý z manželů po sňatku za osobu cizí se nepokládá.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Firma veřejné obchodní společnosti, má-li bez dodatku vyznačujícího společnost obsahovati jen jména společníků, může sice obsahovati jen rodová jejich jména ale v takovém spojení, aby zřejmě bylo znáti, že je tu více osob a nikoli jen jedna: nestačí tedy mezi dvěma jmény pouhá pomlčka.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 15. prosince 1926 R I 1105/26. Obchodní soud v Praze Firm 12571/26.)

K zápisu do obchodního rejstříku ohlásila se společenská firma pod tímto zněním »Podnikatelství staveb A—B v L.«, veřejná obchodní společnost, sídlo firmy v L., společníci A, zednický mistr v K. a B podnikatel v L., zastupovati jsou oba společníci oprávnění společně a znamenání firmy děje se tím způsobem, že pod znění firmy připojí oba společníci své podpisy.

První soud (rejstříkový) zápis povolil.

Finanční prokuratura stěžovala si do povolení, jelikož prý označení firmy A—B bez spojky »a« nebo »&« a bez dodatku »spol.« nevyhovuje.

Rekursní soud stížnosti nevyhověl, poněvadž stačí uvésti jen jména rodová a v příčině spojení těchto jmen není zákonného předpisu, takže i ten způsob, jak je navrhnut, mezi oběma jmény čárka vodorovná (pomlčka) stačí, neboť i z něho je patrno, že jde o společnost dvou osob.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury a opověď zamítl.

Odůvodnění: Jde o firmu veřejné obchodní společnosti, jejímiž veřejnými společníky jsou Josef A. a Josef B.

Dle čl. 17. obch. z. jest firmu veřejné společnosti utvořiti tím způsobem, že se v ní buď pojmou jména všech společníků neb aspoň jediného avšak s dodatkem vyznačujícím společenský poměr.

Lze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že stačí jen uvedení jmen rodových, avšak musí se to státi takovým způsobem, aby nebylo pochybností, že jde o firmu společenskou, jak ze zákona zřejmě vychází.

Jest častým zjevem, že jednotlivec má dvě jména rodová (na př. původní a adoptivní), jichž používá současně a která rozděluje od sebe pomlkou. Vyskytne-li se tedy ve firmě jméno A—B, bez jakéhokoli dodatku vyznačujícího společnost, může vzejíti pro širší veřejnost pochybnost, jde-li o firmu jednotlivce A—B či o firmu společenskou Aa a Ba.

Firma musí však býti jasná a pravdivá, pochybnosti nevzbuzující.

Napadené usnesení není v souhlasu se zákonem, naopak odporuje zřejmě zejména smyslu předpisu čl. 17. obch. z., dovolací rekurs je proto v § 16 cís. pat. z 9. srpna 1854 č. 204 ř. z. odůvodněn a bylo proto rozhodnouti, jak se stalo. -r.

Příčí se dobrým mravům a je dle § 879 všeob. obč. zák. nicotným ujednání, že žalovaný dá žalobkyni 20.000 Kč, zřekne-li se ve sporu proti svému manželovi o rozvod manželství od stolu a lože, nároků na výživné a usnadní tak uskutečnění rozvodu.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 1. prosince 1926 Rv II 421/26.)

Ačkoli strany měly spolu známost už za svobodna, neuzavřely společného sňatku. Šla každá za jiným. Stará známost však nezanikla. Trvala dál a když žalobkyně poznala, že není šťastnou, rozhodl se žalovaný k rozvodu se svou manželkou a k uzavření nového sňatku s žalobkyní a proto tuto vyzval, aby se dala rozvést, aby rozvod usnadnila tím, že se vzdá nároků na výživné a tím že vrátí choti šperky, které ji daroval a dodal, že ji za to dá 20.000 Kč.

Žalobkyně poslechla, žalovaný však si ji nevzal. Nedal se ani rozvésti a taky slíbených 20.000 Kč žalobkyni nedal.

Žalobkyně žádá proto, aby žalovaný byl k zaplacení uvedené částky odsouzen.

Popírajíc údaje žaloby dodává žalovaný, že nikdy nic žalobkyni nesliboval a že slib takový i kdyby se byl stal, nebyl by závazným, poněvadž se příčí dobrým mravům a navrhuje zamítnutí žaloby.

Záležitost prošla všemi instancemi, žádná jí však nevyhověla.

Nejvyšší soud učinil tak z těchto důvodů:

Provádějíc podle č. 4. § 503 c. ř. s. jedině uplatněný důvod dovolací, tvrdí dovolatelka, že nesprávné posouzení právní spočívá v tom, že druhá stolice přehlíží, že jde o dvě zcela rozličná právní jednání, totiž o rozvod manželství od stolu a lože na jedné a to uznává, že taková smlouva je podle § 879 obč. z. nicotná a o úplatu za vzdání se výživného na druhé straně, což však nemůže býti považováno za právní jednání dobrým mravům se příčící a proto podle § 879 obč. z. nicotné. Tvrdí, že v tomto případě je okolnost, aby ulehčen byl rozvod manželství sama o sobě pouze pohnutkou k uzavření právního jednání jinak nezávadného, tato pohnutka však že je, pokud jde o platnost uzavřeného právního jednání, bez právního významu.

Uplatněný důvod dovolací není tím opodstatněn. Manželství samo o sobě je zřízením čistě mravním (§ 44 obč. z.), nikoli majetkoprávním, manželská smlouva není předmětem majetko-právního obchodu, veškeré úmysly zištné jsou z ní vyřazeny, zisk nesmí býti pohnutkou uskutečnění sňatku, ať je to zisk čímkoliv. Proto zákon pod pečetí nicotnosti (§ 879 č. 1. obč. z.) zakazuje, aby za vyjednání manželské smlouvy bylo něco vymíněno, ze zištného úmyslu nesmí býti sňatek ani sprostředkován nadtož uzavírán. Majetkoprávní poměry manželů vyžadují sice úpravy, proto zákon dopouští svatební smlouvy, ale ty dlužno přesně odlišovati od manželské smlouvy.

Jiná je věc, chce-li někdo stávající manželství ze zištnosti rozvésti a pohnutka ta vyjde na jevo, jako je tomu v souzeném případě, ve kterém žalobkyně dala si slíbiti od cizího muže — žalovaného — jak tvrdí úplatu za to, aby se s manželem svým rozvedla. Taková smlouva je s hlediska, s kterého zákon nazírá na manželskou smlouvu, smlouvou dobrým mravům se příčící a proto podle § 879 obč. z. nicotnou.

Pokouší-li se dovolatelka uznávající vlastně nicotnost takové smlouvy, smlouvu tu rozložiti ve dvě samostatná jednání právní, tvrzením, že rozvod manželství byl jenom pohnutkou, která se však nedotýká druhé samostatné části právního ujednání, spočívajícího v tom, že smluvená úplata měla ji býti pouze náhradou za to, že se vzdala vůči svému manželi nároků na výživné, dlužno uvésti, že hlavním efektem ji tvrzeného ujednání byl rozvod manželství od stolu a lože, že jenom tento dával vznik jejímu vyživovacímu nároku podle § 91 a 1264 obč. zák., tedy s tohoto hlediska že jde o jednotnou a nedělitelnou smlouvu, jak odvolací soud rozpoznal zcela správně.

Ostatně když nebyl žalovaný povinen po zákonu, aby ji vyživoval, smlouva taková byla by smlouvou darovací. Podle § 943 obč. z. § 1 zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z. bez skutečného odevzdání vyžadovala by taková smlouva ku své žalovatelnosti notářského spisu.

Dovolání se tedy ukázalo zcela bezdůvodným.

Karel Jelínek.

Je-li obsah posledního pořízení účastníkům znám, mohou o něm učiniti platné a závazné narovnání i před jeho prohlášením.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 15. února 1927 Rv I 1162/26. Krajský soud v Kutné Hoře Ch IIa 317/25.)

Dědicové před projednáváním pozůstalostního řízení učinili mezi sebou dohodu o rozdělení pozůstalosti odchylnou od obsahu testamentu.

Při projednání pozůstalosti dovolávali se dědicové zákonní oproti universální dědičce testamentární udánlivého dědického narovnání, jež k odčinění domnělé křivdy mezi sebou učinili a pozůstalostní soud odkázal je na pořad práva a řízení pozůstalostní až do vyřešení sporu přerušil.

Žalobě s petitem, aby bylo určeno, že dědické narovnání jest po právu, bylo prvním soudem vyhověno.

Odvolací soud odvolání žalované strany nevyhověl a rozsudek stolice první potvrdil.

Důvody: Není v tom nesprávné právní posouzení, pakli první soud uznal přípustnost žaloby určovací, neboť právoplatným usnesením pozůstalostního soudu byli žalobci, dovolávající se udánlivého dědického narovnání, přímo na pořad práva odkázáni. Jest tu tedy podklad pro žalobu určovací neboť žalobci mají zájem na brzkém určení právního poměru mezi dědici a nemohlo býti žalováno o plnění, poněvadž pozůstalost dosud ani projednána ani odevzdána nebyla. Vyvody odvolatelky, že udánlivé prohlášení její bylo by slibem darovacím, k jehož platnosti nedostává se notářského spisu, jsou mylné, poněvadž jedná se tu o zvláštní narovnání dědické, po rozumu §§ 1380, 1381 a 1383 obč. z.

Pokud se týče tvrzení odvolatelky, že včas uzavření domnělého narovnání nebyl ještě obsah testamentu stranám znám, odporuje zjištění.

Nejvyšší soud dovolání žalované strany rovněž nevyhověl. Důvody: Odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně. Při tom ovšem nutno vycházeti ze zjištění, že včas uzavření narovnání podstatný obsah zůstavitelovy poslední vule byl znám. Správně vystihl odvolací soud, že dohodu mezi stranami uzavřenou dlužno považovati za narovnání ve smyslu §u 1380 násl. obč. z. a nikoli na smlouvu darovací a že a že tudíž formy notářského spisu potřebí nebylo.

Neprávem se také dovolává žalovaná ustanovení §u 1383 obč. zák., že o obsahu posledního pořízení nelze učiniti před jeho vyhlášením narovnání. Jak lze seznati ze Zeillerova komentáře, mělo býti tímto zákonným předpisem zabráněno tomu, aby účastnici porovnaní o poslední vůli neznámého obsahu nebyli nějak zkráceni ve svých právech. Podle smyslu tohoto ustanovení nemůže tudíž býti dotčena platnost porovnání, byl-li obsah poslední vůle účastníkům znám, byť i tato ještě u soudu vyhlášena nebyla. Komentář Stubenrauchův, jehož se žalovaná dovolává, jest ovšem názoru opačného. Avšak již Winiwerter »Das öst. bürg. Recht« sv. 5., str. 49 zastává názor, že ve smyslu §u 1383 obč. z. nemůže nedostatek soudního vyhlášení poslední pořízení býti na úkor platnosti narovnání, dověděli-li se účastníci o jeho obsahu způsobem jiným a tento názor zastávají též Krainz § 148, Hasenöhrl »Obligationenrecht« II. Str. 315 a Mayer »Bürgerliches Recht« I. Str. 315 a i soud dovolací s ním souhlasí.

Úprava účtu notářova za práce ve vlastním oboru jeho působnosti konané, již provádí sborový soud prvé stolice podle § 179 not. řádu ve zvláštním řízení nesporném, podléhá ustanovení článku X. cís. nař. z 21. června 1914 č. 118 ř. z., podle něhož jest nepřípustný rekurs do rozhodnutí druhé stolice. Jak upravovati palmár za práce zvláště zodpovědné po rozumu § 1, odst. 2. vlád. nař. č. 102/1913 sb. z. a n.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 16. února 1927 R I. 91/27.)

První soud upravil palmární účet notáře za sepsání tří fideikomisních dohod a s ním spojených vedlejších prací částkou 63.020 Kč. Částka ta pozůstávala z peníze 55.520 Kč, kterou byla upravena odměna za sepsání dohod a peníze 7.500 Kč za ostatní s tím spojené práce.

Stížnosti majitele velkostatku soud rekursní vyhověl a snížil odměnu za sepsání tří fideikomisních dohod na částku 21.000 Kč a k tomu za ostatní práce, do jichž úpravy nebylo si stěžováno, 7.500 Kč tedy celkem na 28.500 Kč.

Důvody: Právem nedržel se první soud při úpravě položek za sepsání fideikomisních dohod v mezích položky 1. notářského tarifu poukazuje na ustanovení druhého odstavce §u 1 vlád. nař. ze dne 11. května 1923 č. 102 sb. z. a n. soud rekursní souhlasí s jeho názorem, že se tu nejednalo o takové jednoduché úkony, za něž určeny jsou poplatky sazbou k nařízení č. 102/23 sb. z. a n. připojenou, nýbrž že šlo o úkony zvláště zodpovědné a že požadavek poměrně vyšší odměny jest tu odůvodněn zvláštními okolnostmi. Lhostejno jest, zdali notář konal práce ty sám nebo jeho substitut, a zdali notář obdržel ještě zvláštní palmár od čekatele čili nic.

Avšak způsob výpočtu vyšší odměny, soudem I. stolice použitý, nepokládá rekursní soud za správný, neboť za účelem určení »poměrně vyšší odměny« nelze zvyšovati tarifní odměnu o 5 Kč za každý další tisíc Kč hodnoty předmětu beze všeho obmezení, což by odporovalo smyslu a účelu tarifní položky 1, nýbrž v takovém případě, kde nejvyšší tarifní odměna 3000 Kč jevila by se nepřiměřeně nízkou, náleží soudu, aby »poměrně vyšší odměnu« po rozumu §u 1, odst. 2 vl. nař. č. 102/1923 sb. z. a n. podle svého volného uvážení všech okolností sám ustanovil. Pouhé zvýšení položky 3000 Kč podle